

NORWEGIAN / NORVEGIEN / NORUEGO A1

Higher Level / Niveau Supérieur (Option Forte) / Nivel Superior

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

4h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

THE BOKMÅL VERSION IS FOLLOWED BY THE NYNORSK VERSION.

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

Choose EITHER the Bokmål version OR the Nynorsk version.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

LA VERSION EN BOKMÅL EST SUIVIE DE LA VERSION EN NYNORSK.

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Choisir OU la version en Bokmål OU la version en Nynorsk.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

LA VERSIÓN EN BOKMÅL ES SEGUIDA POR LA VERSIÓN EN NYNORSK.

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

Elija O la versión en Bokmål O la versión en Nynorsk.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

NORWEGIAN A1 – BOKMÅL VERSION

NORVEGIEN A1 – VERSION EN BOKMÅL

NORUEGO A1 – VERSIÓN EN BOKMÅL

DEL A

Skriv en kommentar til EN av de følgende tekstene:

1. (a)

Det var nå at far for første gang i mitt dristige liv, – som alt hadde gjort så mang en dreining mot det heroiske, i en alder av sju år, og med tre skoleuker bak meg – at far tok meg med på råd. Det er min stolthet, la det være hans ettermæle. Han sa: – Syns du ikke vi ska si når vi kommer hjem at vi fikk råd til å kjøpe briller til bestefar?

5 – Jo. Ska vi kjøpe briller til bestefar?

– Bestefar trenger briller. Men han har ikke penger, og det var ikke stort vi fikk for fellen. Men vi kan si vi fikk nok.

Så gikk vi på ny gjennom gatene og fant fram til mannen som solgte briller. Og der forklarte far at bestefar var en gammel mann, men ved god helse, han hadde vært kjøprekar i sine unge år og smed også, for å tjene litt ved siden av. Han er av bra folk. Og nå skal han ha briller.

10 – Ser han lite?

– For lite til å lese skrift. Men han ser godt i både med- og motvind, og han myser ikke mot sola. Han vil ikke ha blå glass.

15 Så lette mannen i skuffer fulle av briller, og far prøvde flere av dem og mente at de som var for sterke for ham måtte passe for en som var så mye eldre. Det kunne brilleselgeren være enig i. Men han sa også at ta dere med et par glass ekstra og send tilbake dem dere ikke trenger, jeg liker på dere! Og har mannen vært smed, så greier'n nok å bytte glass, det er en skrue der, legg merke til den. – Ska ikke vi greie å bytte glass! ropte far glad, og alle glassene ble pakket inn, og far tok i hand, og etter en del akkordering gjorde jeg det også.

20 – Adjø da.

Så gikk vi.

Det var blitt kvelden nå.

25 Det siste vi gjorde i byen, – byen er så stor, menneskene så små, himmelen lå høy over hustakene! Det siste vi gjorde var å kjøpe en kakemann.

Da vi kom hjem, ble pilleesken til bestemor lagt opp på den gamle veggklokka. Det var det høytidelige gjemmestedet i huset der bare farlige gifter ble lagt, bare nøkkelen til pengeskrinet – som gjerne var tomt og aldri fullt, men som bar en fri manns drøm med seg, – der lå perlemorskneppene som en gang hadde stått i bestemors brudekjole, og bestefars gylne kniv. Liv og død lå der, jamsides i guddommelig ro. Pilleesken ble tatt ned om kveldene.

30 Brillene til bestefar passet. De var som smidd til det eldgamle søkket han hadde over nesa, det han fikk den gangen i Ishavet, da en dansk seilmaker som var barnefødt i Odense, men oppvokst blant bra folk, hadde kokt heimebrent i potetkjelen og slått til bestefar med en sekstoms spiker. Men han så ikke noe med dem –

35 Husker jeg feil, eller var bestefar på gråten da han skjønnte han ikke så noe med brillene? Han måtte ha drømt en drøm som den en ung mann kan drømme om en kvinne, men kvinnen var uten elskerevne da hun kom til sengs. Alt var som tåke da han så gjennom de små glassene.

40 Far sa: – Vi ska bytte glass.

Han pakket ut reserveglassene og begynte å skru. Og vi holdt pusten – bestemor, som hadde dårlig hjerte og for all del måtte puste, hun holdt den – og jeg som lite skjønnte, og bestefar som skjønnte alt! Og far, den allmektige.

45 Glassene på plass.

Men de dugde ikke. Da tidde bestefar.

Da tidde far også, lenge, men jeg mener å kunne huske at jeg så sinnet tok til å stige i ham. For er ikke gamle folk vrange, og kunne de ikke se hvis de ville, men de vil ikke, og hvem var det som reiste til byen etter glass? Og bestemor som også var gammel, hun sa at du kunne vel se litt hvis du ville, Søvrin, det får være måte på. Det 50 der er det andre paret. Men ser du noe? Bestefar sa litt trist at jeg ser kanskje noe. Men han så ingenting.

Da sa far: – Vi får sende brilleglassa til byen med Peder Jesus og få bytta dem! Peder er leser*, han er en ærlig mann.

55 Og da var det som lykken på ny tok til å skinne i huset, for ble brilleglassene sendt med en leser*, kunne vi lite på at de kom uskadde fram, og at vi ville få andre glass tilbake. Men kanskje bestefar – mannen fra Ishavet, han med de store opplevelser, som hadde sett flere soler skinne enn dem Gud hadde skapt – kanskje han kjente det som han solgte noe av sjela si da han lot brillene gå til byen med en leser*? Jeg vet ikke.

60 Men de ble sendt. De kom tilbake, og han så med dem.

Fra Den gamle veien til kjerlighed (1961) av Kåre Holli

* en leser: en tilhenger av haugianismen – et kristent livssyn som bygger på Hans Nielsen Hauges forkynnelse.

1. (b)

Voggesong til Magnus

Spør ikkje, spør ikkje
guten min,
- våpen er til for fred -
Alle dei klokaste folk i verda
5 leiger seg våpensmed.

Gråt ikkje - gråt ikkje,
leike deg du.
Bygg deg eit slott av plast.
Inne bak mørke løynlege portar
10 ligg det eit hjarte fast.

Kom skal vi mane ein tanke dit inn,
legg deg på kne og sei:
-Menneskehjarte, menneskehjarte,
nokon har bruk for deg.
15 Vakne nå opp og driv ditt blod
til øydemarks årenett,
då skyt dei knopp, dei øydemarks liljer
ingen enno har sett -

Spør ikkje - spør ikkje
20 guten min -
Tidsnok vil du forstå:
mor di har ikkje hjarte til svare
før dagen kjem då ho må.

Fra: *Signal* (1950) av Marie Takvam

DEL B

Skriv en stil om EN av de følgende oppgavene. Du må bygge svaret ditt i denne delen på ikke mindre enn to av de fire verkene du har studert under Part 3. Du har lov til å henwise til andre verker, men slike henvisninger må ikke bli en sentral del av svaret ditt.

Fortellerteknikk

2. Enten

- (a) Henvis til minst to av de verkene du har lest, og drøft hvordan – og i hvilken grad – forfatterne har lyktes i å levendegjøre personene.

Eller

- (b) Beskriv hvordan forfatterne av minst to av de verkene du har studert prøver å fange og lede sine leseres oppmerksomhet.

Barn og ungdom

3. Enten

- (a) “En utviklingsroman er en roman hvor temaet er personens og personlighetens utvikling mot et harmonisk hele”. I hvilken grad kan to eller flere av de bøkene du har studert bli beskrevet som utviklingsromaner?

Eller

- (b) Vis hvordan omgivelsene og andre personer i bøkene påvirker hovedpersonenes utvikling i to eller flere av de verkene du har lest. Hva mener du er resultatet av disse påvirkningene?

Litteraturen og fortiden

4. Enten

- (a) “Historiske romaner beskriver ikke bare fortiden; de omhandler også nåtiden”. I hvor stor grad – og på hvilken måte – mener du at dette er tilfelle i minst to av de verkene du har studert?

Eller

- (b) Hvilke midler bruker forfatterne for å gjøre det historiske miljøet i romanene sine levende for nåtidens lesere, og i hvilken grad mener du at de lykkes i dette? Henvis til minst to av de bøkene du har studert.

Et personlig synspunkt

5. Enten

- (a) Med utgangspunkt i minst to av de verkene du har studert, drøft hvilke oppfatninger av fortiden som blir beskrevet. Hvordan bidrar disse oppfatningene til hvert enkelt verks særpreg?

Eller

- (b) Diskuter det du anser som de viktigste temaene i minst to av de verkene du har studert, og vis, ved å henvise til tekstene, hvordan forfatterne behandler disse temaene.

Den tyske okkupasjonen

6. Enten

- (a) Hva mener du er forfatternes holdning til den tyske okkupasjonen av Norge, og hvordan framlegger de synspunktene sine for leseren? Baser svaret ditt på minst to av de verkene du har studert.

Eller

- (b) "Alt er ikke enten svart eller hvitt". Drøft hvordan denne påstanden blir behandlet i minst to av de bøkene du har lest om den tyske okkupasjonen av Norge.

Religion

7. Enten

- (a) "Å ha noe å tro på er et grunnleggende menneskelig behov". Drøft dette sitatet med utgangspunkt i minst to av de verkene du har studert, og vis hvilken virkning troen har på hovedpersonene.

Eller

- (b) Hvilken rolle spiller makt og/eller kjærighet i minst to av de verkene du har studert?
-

NORWEGIAN A1 – NYNORSK VERSION
NORVEGIEN A1 – VERSION EN NYNORSK
NORUEGO A1 – VERSIÓN EN NYNORSK

DEL A

Skriv ein kommentar til EI av dei følgjande tekstene:

1. (a)

Det var nå at far for første gang i mitt dristige liv, – som alt hadde gjort så mang en dreining mot det heroiske, i en alder av sju år, og med tre skoleuker bak meg – at far tok meg med på råd. Det er min stolthet, la det være hans ettermæle. Han sa: – Syns du ikke vi ska si når vi kommer hjem at vi fikk råd til å kjøpe briller til bestefar?

5 – Jo. Ska vi kjøpe briller til bestefar?

– Bestefar trenger briller. Men han har ikke penger, og det var ikke stort vi fikk for fellen. Men vi kan si vi fikk nok.

Så gikk vi på ny gjennom gatene og fant fram til mannen som solgte briller. Og der forklarte far at bestefar var en gammel mann, men ved god helse, han hadde vært kjøprekar i sine unge år og smed også, for å tjene litt ved siden av. Han er av bra folk. Og nå skal han ha briller.

– Ser han lite?

– For lite til å lese skrift. Men han ser godt i både med- og motvind, og han myser ikke mot sola. Han vil ikke ha blå glass.

15 Så lette mannen i skuffer fulle av briller, og far prøvde flere av dem og mente at de som var for sterke for ham måtte passe for en som var så mye eldre. Det kunne brilleselgeren være enig i. Men han sa også at ta dere med et par glass ekstra og send tilbake dem dere ikke trenger, jeg liter på dere! Og har mannen vært smed, så greier'n nok å bytte glass, det er en skrue der, legg merke til den. – Ska ikke vi greie å bytte glass! ropte far glad, og alle glassene ble pakket inn, og far tok i hand, og etter en del akkordering gjorde jeg det også.

– Adjø da.

Så gikk vi.

Det var blitt kvelden nå.

25 Det siste vi gjorde i byen, – byen er så stor, menneskene så små, himmelen lå høy over hustakene! Det siste vi gjorde var å kjøpe en kakemann.

Da vi kom hjem, ble pilleesken til bestemor lagt opp på den gamle veggklokka. Det var det høytidelige gjemmestedet i huset der bare farlige gifter ble lagt, bare nøkkelen til pengeskrinet – som gjerne var tomt og aldri fullt, men som bar en fri manns drøm med seg, – der lå perlemorsknappene som en gang hadde stått i bestemors brudekjole, og bestefars gylne kniv. Liv og død lå der, jamsides i guddommelig ro. Pilleesken ble tatt ned om kveldene.

35 Brillene til bestefar passet. De var som smidd til det eldgamle søkket han hadde over nesa, det han fikk den gangen i Ishavet, da en dansk seilmaker som var barnefødt i Odense, men oppvokst blant bra folk, hadde kocht heimebrent i potetkjelen og slått til bestefar med en sekstoms spiker. Men han så ikke noe med dem –

Husker jeg feil, eller var bestefar på gråten da han skjønnte han ikke så noe med brillene? Han måtte ha drømt en drøm som den en ung mann kan drømme om en kvinne, men kvinnen var uten elskerevne da hun kom til sengs. Alt var som tåke da han så gjennom de små glassene.

40 Far sa: – Vi ska bytte glass.

Han pakket ut reserveglassene og begynte å skru. Og vi holdt pusten – bestemor, som hadde dårlig hjerte og for all del måtte puste, hun holdt den – og jeg som lite skjønnte, og bestefar som skjønnte alt! Og far, den allmektige.

45 Glassene på plass.

Men de dugde ikke. Da tidde bestefar.

50 Da tidde far også, lenge, men jeg mener å kunne huske at jeg så sinnet tok til å stige i ham. For er ikke gamle folk vrange, og kunne de ikke se hvis de ville, men de vil ikke, og hvem var det som reiste til byen etter glass? Og bestemor som også var gammel, hun sa at du kunne vel se litt hvis du ville, Søvrin, det får være måte på. Det der er det andre partet. Men ser du noe? Bestefar sa litt trist at jeg ser kanskje noe. Men han så ingenting.

Da sa far: – Vi får sende brilleglassa til byen med Peder Jesus og få bytta dem! Peder er leser*, han er en ærlig mann.

55 Og da var det som lykken på ny tok til å skinne i huset, for ble brilleglassene sendt med en leser*, kunne vi lite på at de kom uskadde fram, og at vi ville få andre glass tilbake. Men kanskje bestefar – mannen fra Ishavet, han med de store opplevelser, som hadde sett flere soler skinne enn dem Gud hadde skapt – kanskje han kjente det som han solgte noe av sjela si da han lot brillene gå til byen med en leser*? Jeg vet ikke.

60 Men de ble sendt. De kom tilbake, og han så med dem.

Frå *Den gamle veien til kjerlighed* (1961) av Kåre Holt

* en leser: ein tilhengar av haugianismen – eit kristent livssyn som byggjer på forkynninga til Hans Nielsen Hauge.

1. (b)

Voggesong til Magnus

- Spør ikkje, spør ikkje
guten min,
- våpen er til for fred -
Alle dei klokaste folk i verda
5 leiger seg våpensmed.
- Gråt ikkje - gråt ikkje,
leike deg du.
Bygg deg eit slott av plast.
Inne bak mørke løynelege portar
10 ligg det eit hjarte fast.
- Kom skal vi mane ein tanke dit inn,
legg deg på kne og sei:
-Menneskehjarte, menneskehjarte,
nokon har bruk for deg.
15 Vakne nå opp og driv ditt blod
til øydemarks årenett,
då skyt dei knopp, dei øydemarks liljer
ingen enno har sett -

- Spør ikkje - spør ikkje
20 guten min -
Tidsnok vil du forstå:
mor di har ikkje hjarte til svare
før dagen kjem då ho må.

Frå: *Signal* (1950) av Marie Takvam

DEL B

Skriv ein stil om EI av dei følgjande oppgåvene. Du må byggje svaret ditt i denne delen på ikkje mindre enn to av dei fire verka du har studert under Part 3. Du har lov til å vise til andre verk, men slike tilvisningar må ikkje bli ein sentral del av svaret ditt.

Forteljarteknikk

2. Anten

- (a) Vis til minst to av dei verka du har lese, og drøft korleis – og i kva grad – forfattarane har lukkast i å gjere personane levande.

Eller

- (b) Vis korleis forfattarane av minst to av dei verka du har studert prøver å fange og leie merksemda til lesarane.

Barn og ungdom

3. Anten

- (a) “Ein utviklingsroman er ein roman der temaet er utviklinga av personen eller personlegdomen mot eit harmonisk heile”. Kor langt kan to eller fleire av dei bøkene du har studert verte skildra som utviklingsromanar?

Eller

- (b) Vis korleis omgjevnadene og andre personar i bøkene påverkar utviklinga av hovudpersonen i to eller fleire av dei verka du har lese. Kva meiner du er resultatet av desse påverknadene?

Litteraturen og fortida

4. Anten

- (a) “Historiske romanar skildrar ikkje berre fortida; dei omhandlar også notida”. I kva grad – og på kva måte – meiner du at dette er tilfelle i minst to av dei verka du har studert?

Eller

- (b) Kva for middel nyttar forfattarane til å gjere det historiske miljøet i romanane sine levande for notidas lesarar, og kor langt meiner du at dei lukkast i dette? Vis til minst to av dei bøkene du har studert.

Eit personleg synspunkt

5. Anten

- (a) Med utgangspunkt i minst to av dei verka du har studert, drøft kva slags oppfatningar av fortida som vert skildra. Korleis medverkar desse oppfatningane til særpreget til kvart enkelt verk?

Eller

- (b) Diskuter det du meiner er dei viktigaste tema i minst to av dei verka du har studert, og vis, ved å vise til tekstene, korleis forfattarane handsamar desse tema.

Den tyske okkupasjonen

6. Anten

- (a) Kva meiner du er haldninga til forfattarane med omsyn til den tyske okkupasjonen av Noreg, og korleis legg dei fram synspunkta sine for lesaren? Baser svaret ditt på minst to av dei verka du har studert.

Eller

- (b) "Alt er ikkje anten svart eller kvitt". Drøft korleis denne påstanden vert omhandla i minst to av dei bøkene du har lese om den tyske okkupasjonen av Noreg.

Religion

7. Anten

- (a) "Å ha noko å tru på er eit grunnleggjande menneskeleg behov". Drøft dette sitatet med utgangspunkt i minst to av dei verka du har studert, og vis kva slags verknad trua har på hovudpersonane.

Eller

- (b) Kva slags rolle spelar makt og/eller kjærleik i minst to av dei verka du har studert?
-